Иванов К.В. Пăртта ачипчи; Кашкăрсем; Пăртта-карчăк; Тема № 1; Лето 1906 года; Село Слакбаш; Изложение : [поэт алçырăвĕсенчен] / К.В. Иванов // Илемлĕ литература. – 1941. - № 2. – С. 23-25.

К. В. ИВАНОВ АЛÇЫРĂВĔСЕНЧЕН

Кĕçтентин

Кĕçтентин (Михетер ывăлĕ) ашшĕпе ултă çулта чухне Устим ялĕнчен тарса килнĕ. Вăл ашшĕнчен 33 çулта юлнă. 17 çулта ăна авлантарнă. Арăмĕ Наташ ятлă пулнă. Авлансан тепĕр çул унăн хĕр (Василиса) çуралнă.

16 августа 1906 год.

<u>*ПĂРТТА АЧИПЧИ*</u>

Кашкăрсем

Пирĕн ратне ашшĕ Кашкăр пулнă. Вăл тĕне кĕмен чăваш. Унăн икĕ ывăл юлни паллă: пĕри Кашкăр Иванĕ, тепри Кашкăр Куçми. Иванин йăхĕнчен юлнисене „Пăртта ачипчи“ теççĕ, Куçминне „Куçма ачипчи“. Кашкăр хăй ăçтан килнине те пит аванах пĕлекен çук. Ваттисем Пелепейрен, вырăссем килсе тулсан, саланнă теççĕ. Ĕлĕк пирĕн ял вырăнĕнче вăрман анчах пулнă, унта кашкăрсем пит нумай çӳренĕ. Пирĕн асатте те хамăр ял тĕлти вăрмана килсе ларнă та кашкăр тытса пурăннă. Çавăнпа ăна **Кашкăр** тенĕ, теççĕ. Кашкăр хăй мĕнле вилни те паллă мар. Ун ывăлĕ Куçминчен юлнă йăх Пăрттасем пекех нумай, усал, çмил мар. Мĕншĕн вăл апла? Кашкăр Иванĕн арăмĕ Пăртта пулнă. Пăртта пек хастар арăм ялта пулман. Пĕтĕм яла вăл хăй аллинче тытнă. Пурте ун умĕнче чĕтресе тăнă. Хуть кама та кастарас тесен кастарнă, кастармасан илсе кĕрсе ĕçтерет-çитерет те кăларать те ярать. Унăн пилĕк ывăл пулнă: Ванюшке, Çтапан, Симун, Пĕрчче, Хветут. Юлашки ыв. Хветучĕ тимĕрçĕрен пулнăскер... Хветут Вăрăм-Ухтерене сăра ĕçме чĕнме каять: „Пăртта патне пăртлаттарса, Ванюшке патне вашлаттарса, Симун патне сиктерсе“. Вăрăм-Ухтерен[1] калать: Ачамача-а-ам! Эсĕ тимĕрçĕ ывăлĕ иккен! Пăртта ывăлĕсене те питех ирĕк паман. Çилли килсен çаптарнă, çилĕ çук чух темтепĕр илсе çитернĕ, ачашланă. Çапла пулнă вăл Пăртта карчăк.

Çавăнпа унăн йăхĕ те çавăн пекех пулнă: хастар, çмил, усал, ырă.

Манăн тӳрĕ асаттесем ак çаксем: Кашкăртан Кашкăр Иванĕ, Кашк. Ив.—Симун, Симунтан—Никулай писĕр, Никулай писĕр-

---

[1] Вăрăм-Ухтерен—пуян старик пулнă. Вăл Хушăлкасен çĕрне илсе пурăннă. Халь те пулсан Хушăлка çĕрĕнче Ухтерен çăлĕ текен çăл пур.

тен—Вацинка-пуян, Вацинкаран—эпĕ, Кĕçтук. Тепĕр паллă: Кашкăр Ив. ывăлин Ванюшкен ывăлĕ Никандр пулнă. Вăл халь те пурăнать. Вăл—эрех çăварĕ. Нумай та пулмасть-ха ак вăл хăйне фотографияра ӳкерттернĕ: хăй ларать, çумĕнче кулаç, аллинче эрехлĕ кĕленче. Çапла, çын Пăртта асаннен ачипчи. Кашкăр ратни халĕ çур яла яхăн пур. Унтан кĕçĕнрех ратне ялта—„Хураç".

ХАМ ПĔЛНИ ТĂРĂХ:

		ПĂРТТА		
Ванюшке	Çтапан	Симун	Пĕрчче	Хветут
↓	↓	↓	↓	↓
Никандр	Кавĕрле	Никулай	Якунне	Тимка
	↓	↓		↓
	Кĕркури	Вацинка		Клав.[1]
		↓		
		Кĕçтук.		

20 августа 1906 г.

Пăртта-карчăк

Хĕлле Ванюшкене салтака каймалла пулнă. Салтака пама Ĕпхĕве каймалла пулнă. Ванюшкене ăсатма ашшĕпе амăшĕ кайнă. Ванюшке ун чух 18 çулта пулнă. Ун, шухăшкерĕн, салтака каясси килмен пит. Ун чух ахаль те вăрçă пуçланать тие пуçланă. Вăрçă хăрушă япала. Кĕсем Ĕпхĕве çитнĕ те пĕр хăна килне кĕнĕ. Хăна килĕ вырăссем-пĕлĕшсем пулнă. Пăхăнсан, Ванюшкене чĕнчĕç. Ку пĕлĕшсем Пăрттана Ванюшкенĕн ашшĕ кайтăр тее пуçланă, Пăртта Ивана ярасшăн мар: вată вăл, вăйĕ çук, килте ман ывăлсем тата та нумай-ха, Ван-кесĕр пуçне те, тенĕ. Ыран каяс тенĕ чухне хайхи пĕлĕшсем Ванюшкене кантăр çурăмĕсем айне пытарнă та хунă. Тепĕр кун шыраççĕ-шыраççĕ. В.—çук! Вара Пăртта старикине панă та янă. Ашшĕне илсе кайсан Ванюшке тухнă кантăр ăшĕнчен. Киле таврăннă чух Пăртта хĕне-хĕне таврăннă ăна. „Эс пĕтертĕн аçана, эс пĕтертĕн, ак сана, ак сана!" Иван старике вăрçах илсе кайнă. Вăл вара, вăйсăрскер, çул çинчех пĕтнĕ. Ванюшкене савăнăç! Çапла пулнă пирĕн Пăртта асанне! Халь те пулсан Пăртта ачипчисем вăйя тухсан парăн-парăн сикнĕ чух: „Пăртта патне пăртлаттарса, Ванюшке патне вашлаттарса, Симун патне сиктерсе" тесе такмакласа сикеççĕ.—

Тема № 1.

Умĕнхи сăмах.

I

Михетер.
Кĕçтентин.

[1] Сăмах вĕçĕ паллă мар.

II

5. Кашкăр.
6. Иван.
7. Пăртта-карчăк.
8. Пăртта ачинчисем.

Ешĕл вăрман айкипе
Çырма юхать кĕрлесе.
Хĕвел çути шывĕпе
Вылять тĕрĕ тĕрлесе.

Таса çырма ăшĕпче
Кăвак пĕлĕт явйнать.
Мĕнпур, мĕн пур çут тĕнче
Ташлать, сикет, савйнать.

К. Иванов.

На 1906—7 уч. г.

1. Эрех, комедия в одном действии
600
(в стихах)
2. Йăвăр çул, трагедия в двух действ.
(в стихах)
3. Ялти ĕçсем. Случай из дерев. жизни.
4. Йăвăр çул, семейные соб. 1906 г.
5. Икĕ ăру, родословные записи.

Лето 1906 года

1. Это было в начале мая. Я возвращался домой на каникулы. Со станции я домой пошел пешком. Уже был полдень, я подходил к родному селу...

2. Оказалось, что сосватали дочку нашего богатого лавочника. Пригласили на свадьбу и нас, как близких родственников.

Я с нетерпением ждал троицу, на которой должна быть наша свадьба. За неделю до свадьбы стали приготовляться к ней: заказывать новые одежды, убирать комнаты...

На другой день рано утром меня разбудили. Я оделся и с довольным чувством, что я тоже „пуса каччи“, побежал на свадьбу. Я вошел в избу. В это время невеста уже кончала „прощание“. Прощание состоит в том, что невеста целовала по-порядку всех, начиная с родителей, и означает, что она оставляет свое девичество и переходит к замужнему положению.

СЕЛО СЛАКБАШ

План

1. Местоположение.
2. Село.
2. Жители и их занятия.
3. Занятия.